

Mr. se. Petar Bačić, asistent
Pravnog fakulteta u Splitu

**Jacques Ziller: THE EUROPEAN CONSTITUTION,
Kluwer Law International, 2004., p. 163.**

Iako aktualni proces ratifikacije *Europskog ustava* pokazuje da ovo značajno postignuće europskog konstitucionalizma još nije uspjelo preći svoj *Rubikon*, a pitanje je hoće li se uopće uspjeti u tome naumu - znanost je europskog prava zajedno s poredbenim ustavnim pravom i poredbenim političkim sustavima u EU Ustavu kao jednom od najrecentnijih ustavnih dokumenata u svijetu već dobila svoj zahvalni predmet istraživanja. Pokazuje nam to i monografija **Jacques Zillera**, profesora s uglednog firentinskog i međunarodnog *Instituta za europske studije* čiju je knjigu s francuskog izdanja za svjetsko tržište priredio nizozemski izdavač *Kluwer Law International*.

Knjiga je sastavljena od sljedećih djelova. Nakon predgovora (ix-xii) kojega je napisao talijanski političar i profesor prava **Giuliano Amato**, svojedobno podpredsjednik *Europske konvencije* (2002.-2003.) i kratke bilješke o kraticama, knjiga je podijeljena na pet poglavlja. Prvo poglavlje s naslovom: "Zašto imati Ustav?" (str. 1.-28.) u tri točke raspravlja o sljedećim pitanjima: (1) Sto se promijenilo? Ustav u tradiciji prosvjetiteljstva (str. 1.-17.), (2) Što se nije promijenilo? Ustav bez države (str. 18.-26.), (3) *Imparfaite, mais inesperee* (str. 27.-29.). Drugo poglavlje s naslovom: "Europski ustav: što je to ustvari?" raspravlja o četiri pitanja: (1) Ugovor polaže temelje Ustava (str. 30.-39.); (2) Jedan tekst umjesto dva (29.-46.), (3) Četiri dijela koja se razlikuju po svom sadržaju, izvorima i elaboraciji (str. 47.-62.), (4) Jedan tekst na dvadesetjednom jeziku najmanje (str. 63.-68.). Treće poglavlje: "Europska konvencija: Ustav je rođen" (str. 69.-116.) iznosi problematiku 6 pitanja: (1) Od 'Tijela' do Konvencije (str. 69.-70.), (2) Laekenski mandat: Konvencija o budućnosti Europe (str. 71.-74.), (3) Posuda za pretapanje različitih vizija i interesa (str. 75.-83.), (4) Članovi Konvencije (str. 84.-94.), (5) Ni parlament ni diplomatska konferencija (str. 95.-105.), (6) IGC: Nekoliko koraka naprijed, nekoliko koraka uvis (str. 106.-116.). U četvrtom poglavlju "Ono što obično misli svako od nas..." (str. 117.-150.) autor u tri točke piše: (1) O onome što samo budućnost može kazati (str. 117.-129.), (2) O onome što može nagađati (str. 130.-136.), (3) O tome da su stvari jednostavnije, no što se misli (str. 137.-150.); U petom poglavlju: "Put naprijed" u dvije točke autor piše: (1) O proširenju: Je lije Ustav pogodan za Europu (str. 151.-153.), i (2) O ratifikaciji i stupanju na snagu (151.-154.). Knjizi je pridodat i popis literature koji omogućuje dublje poniranje u problematiku EU Ustava.

Kao stoje poznato sve donedavno termin "ustav" u značenju pisanog najvišeg pravnog dokumenta političke zajednice nije postojao u političkom vokabularu EU. Dramatični preokret koji je rezultirao jedinstvenim integriranim ustavnim tekstom rezultat je nastojanja da se prebrodi nastali jaz između EU institucija i europskih građana. Kombinirajući zakonodavnu povijest, aktualne događaje, rigorozne analize i detaljističke popratne informacije knjiga je produbljena analiza Ugovora kojim se uspostavlja ustav za Europu. Karakteristična odlika ove knjige leži u tome

što Zilerove komentare prate tabele koje ilustriraju bitne pojmove i koncepte koji su pratili diskusiju o dokumentu. A, upravo je ova diskusija i njen tijek više nego neke druge pokazala da EU Ustav uvelike predstavlja koliko grandioznu integraciju elemenata iz već postojećeg europskog prava, i to prije svega onog prava koje je konstrukcija Europskog suda, toliko i niz inovacija koje bi mogle biti od dalekosežnih implikacija po europsku budućnost.

Međutim, iako Zillerova knjiga nosi naziv *Europski ustav* ona je isto toliko i knjiga o Europskoj konvenciji, pa u tom smislu predstavlja uzbudljivu sagu o tome tome na koji je način Konvencija koja se je - ma koliko na početku bila imperfaite na kraju po rezultatima ipak pokazala i postala... *inespereel* - kako je to na kraju rada Konvencije formulirao **Valery Giscard d'Estaing**. U ovome se monografskom djelu nalazi sve što treba znati o razlozima okupljanja, načinu rada i definitivnom uratku Konvencije. Prema tome čitatelj ovom knjigom dobiva ne samo kompetentan uvid u niz složenih situacija koje su tijekom rada Konvencije diktirale stvari u pozadini, već i prihvatljivo objašnjenje razloga i rezultata napornog rada na simplificiranju historijskih Ugovora sve do onog momenta kada je tekst ponio naziv Ustav.

Definitivna sudbina EU Ustava odlučuje se u još otvorenom postupku ratifikacije. Pisac je u trenutku objavljivanja knjige (2004.) vjerovao da će ratifikacija proteći bez problema. Sve suprotno značilo je po njegovom uvjerenju pobjedu anti-europejaca i poraz izgleda za bolju Europu. No, valja nam istaći da bez obzira na konačni ishod ratifikacije knjiga prof. Zillera ostaje uvjerljivo i dramatično svjedočanstvo o argumentima i načelima koji su se kristalizirali u određenom momentu europske političke povijesti na početku XXI. stoljeća i koji će bez sumnje i dalje imati duboki utjecaj na njen budući razvoj.